

Úvod

Před více než deseti lety vydaná zpráva *Na učitelích záleží* (*Teachers Matter*, OECD, 2005) zdůrazňovala získávání, rozvoj a udržení kvalitních učitelů v profesi jako prioritu pro vzdělávací systémy ve světě. Zpráva také dokumentovala příklady politik, které dosahování těchto priorit pomáhají. Systematická šetření TALIS (Teaching and Learning International Surveys, TALIS), která z této práce vyplynula, monitorují trendy v kvalitě učitelůvých sborů a přinášejí data napříč různými stupni vzdělávání a v čase.

TALIS je mezinárodní šetření učitelů, podmínek vyučování a prostředí pro učení ve školách v účastnících se zemích OECD, partnerských zemích a ekonomikách (souhrnně označovaných jako „účastníci TALIS“). TALIS se zabývá následujícími pěti oblastmi vzdělávací politiky: přístupy škol k podpoře efektivity, rozvoj učitelů v profesi, efektivní učitelé a výuka, získávání učitelů a udržování učitelů v profesi.

První dva cykly TALIS (2008 a 2013) vyprodukovaly mnoho zjištění relevantních pro vzdělávací politiku, která se týkala (kromě jiných důležitých výstupů) vzdělávání učitelů, dalšího profesního rozvoje a míře, do jaké školní prostředí podporuje spolupráci s kolegy a větší pracovní spokojenost.

První cyklus TALIS v roce 2008 (TALIS 2008) se zaměřil na nižší sekundární vzdělávání (úroveň 2 Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání, ISCED)² a zahrnoval 24 zemí a ekonomik. Druhý cyklus TALIS, který se konal v roce 2013 (TALIS 2013), zahrnul další země a ekonomiky (celkový počet účastníků se zvýšil na 34). Počet účastníků se dále rozrostl na 38, když se v roce 2014 rozhodly další 4 země TALIS zúčastnit. Přestože zaměření na nižší sekundární vzdělávání (ISCED úroveň 2) zůstalo jádrem šetření, byl záběr TALIS 2013 rozšířen, aby účastníkům poskytl možnost dotazování učitelů a ředitelů v primárních školách (ISCED úroveň 1) a vyšších sekundárních školách (ISCED úroveň 3). Osm zemí dodatečně provedlo v TALIS 2013 šetření ve školách, které se účastnily šetření PISA (Programme for International Student Assessment) v roce 2012, tato možnost je označována jako *TALIS-PISA link*.

TALIS 2018 je třetím cyklem programu TALIS. Zahrnuje větší množství účastníků než předchozí cykly, ale v centru pozornosti zůstává nižší sekundární vzdělávání a stejně široké možnosti, jaké byly implementovány v TALIS 2013. TALIS 2018 proto nadále klade důraz na sběr užitečných a relevantních informací o učitelích, podmínkách vyučování a prostředí pro učení. V důsledku toho přinese TALIS 2018 data k tématům, která přetrvala během desetiletého období, kdy byly realizovány tři cykly. Také bude sbírat data o nových tématech, která se objevila nově od roku 2008. TALIS 2018 tak kombinuje aspekty z let 2013 a 2008 s novými aspekty vyvinutými pro rok 2018. Cyklus 2018 představuje důležité vylepšení šetření spíše než jeho zásadní změnu. Priority, na kterých se shodla Řídící rada TALIS (TALIS Governing Board, TGB),³ by měly poskytnout východiska pro toto rozšíření. TALIS 2018 zachovává většinu témat z předchozích dvou cyklů a také základní sadu indikátorů udržuje relativně stálou. Prováděné změny se zaměřují na reorientaci a modifikace některých témat a indikátorů a zahrnutí několika dalších aspektů. Tyto změny zohledňují vývoj nejen v kontextu vyučování a učení, které se udály v posledních pěti letech, ale také akademickou a veřejnou diskuzi o vyučování a vzdělávací politice, jak je patrné zejména z politického diskurzu vzešlého z nedávného každoročního setkání Mezinárodního summitu učitelůvých profesí (International

² UNESCO vytvořilo klasifikaci ISCED (International Standard Classification of Education) úrovní v 70. letech 20. století s cílem poskytnout „nástroj vhodný pro sběr, kompilaci a prezentaci statistik vzdělávání v rámci jedné země i mezinárodně“ (UNESCO, 1997: 1). Nejnovější klasifikace vzdělávacích stupňů ISCED 2011 byla publikována v roce 2012 (ISCED-2011) (UNESCO, 2012).

³ Dříve (do konce roku 2015) známý jako Řídící výbor šetření TALIS (TALIS Board of Participating Countries, BPC).